
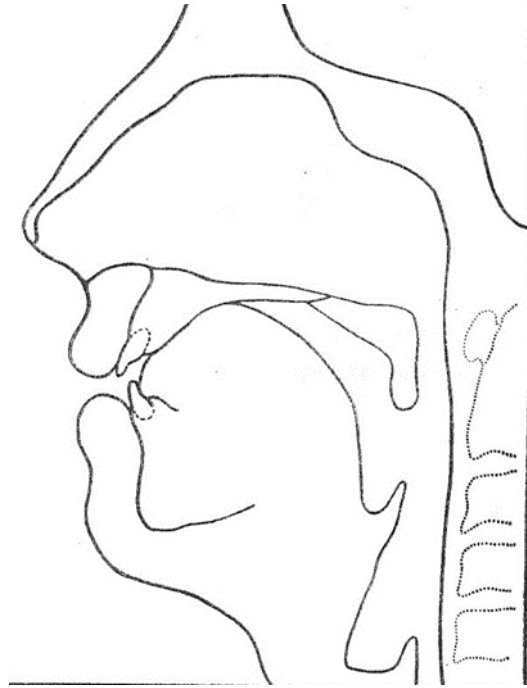
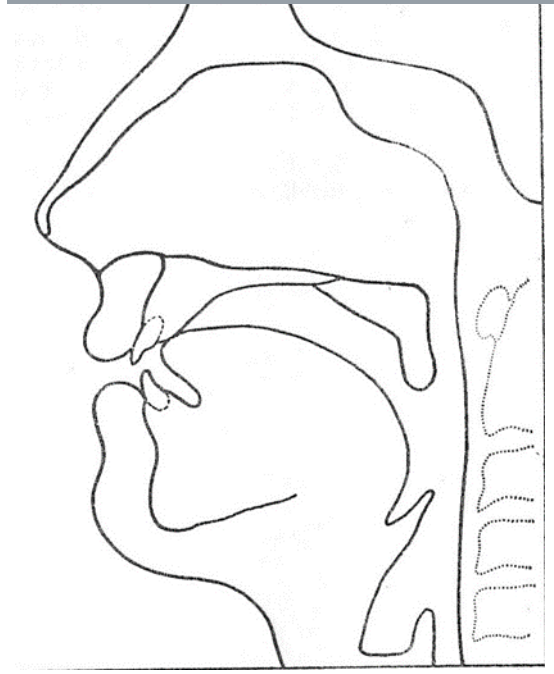
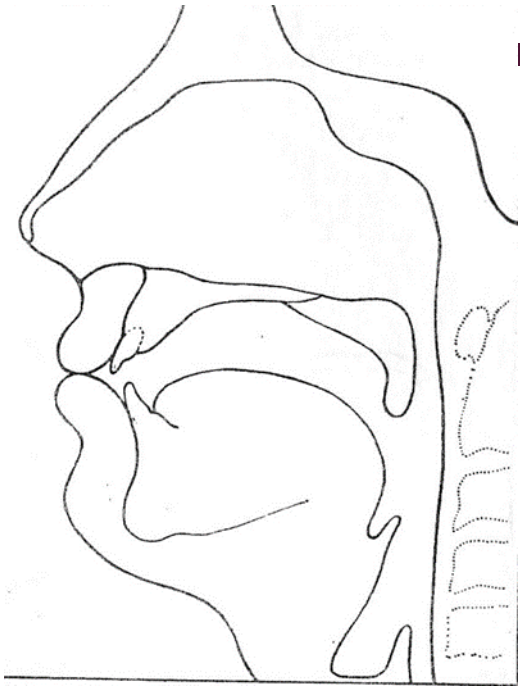

RINOLALIE A PALATOLALIE

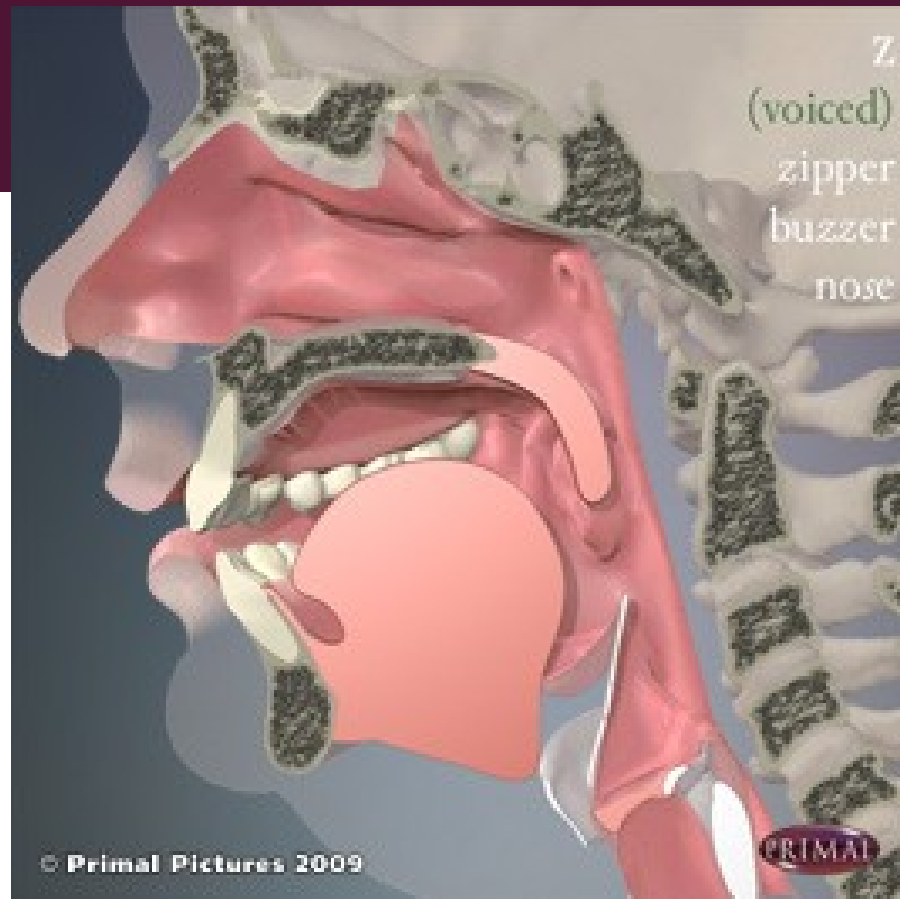
ZÁKLADNÍ POJMY

- Rezonance
- Oralita
- Nazalita
- Vyrovnaný poměr

VELOFARYNGEÁLNÍ MECHANISMUS

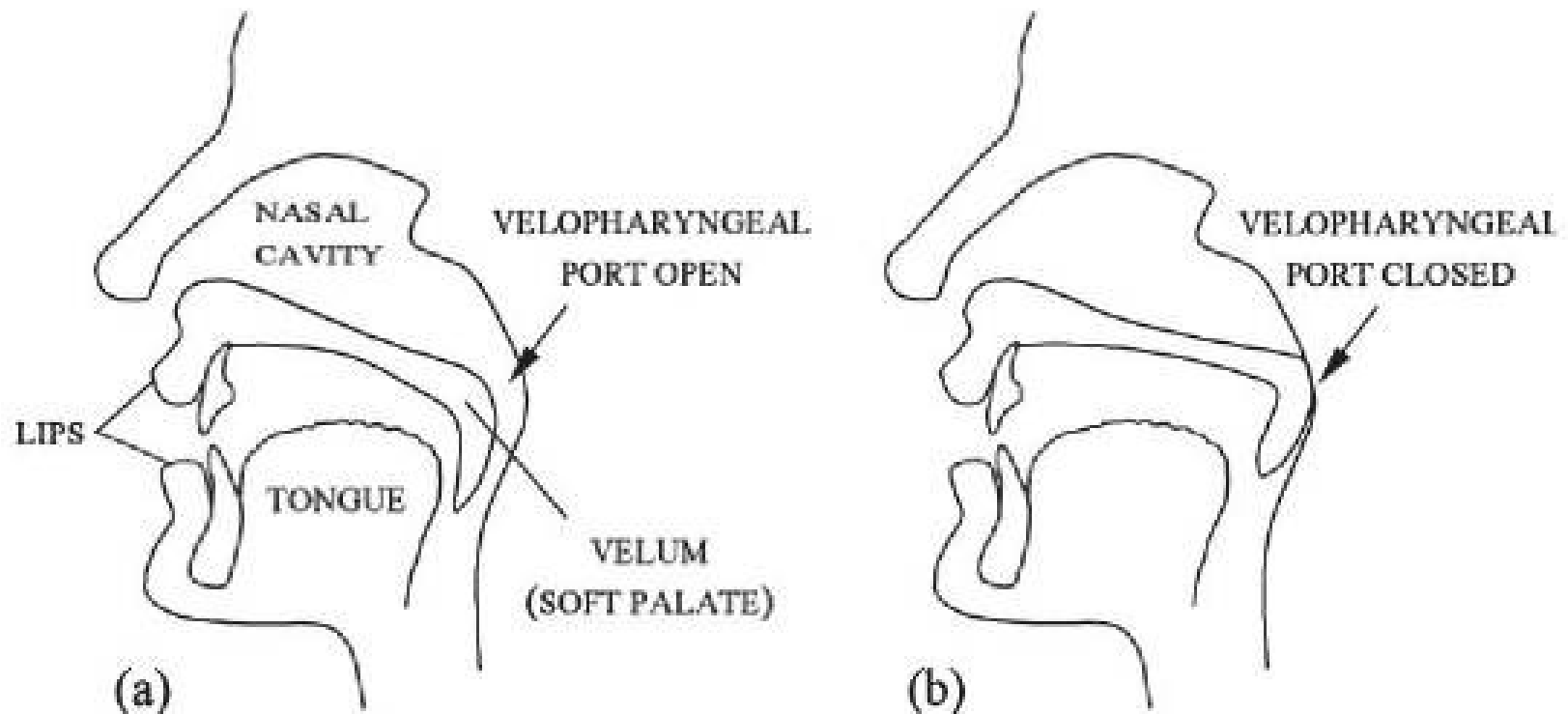
- regulace přenosu zvukové energie do nosní a ústní dutiny při řeči
- koordinovaná, rychlá a kompletní funkčnost
- <https://www.youtube.com/watch?v=umnnA50IDIY>

Z
(voiced)
zipper
buzzer
nose

© Primal Pictures 2009

- (a) position of velum during nasal sounds; velum is lowered, allowing air to exit through the nose
(b) position of velum during oral sounds; velum raises and makes contact with the pharyngeal wall, leading to VP

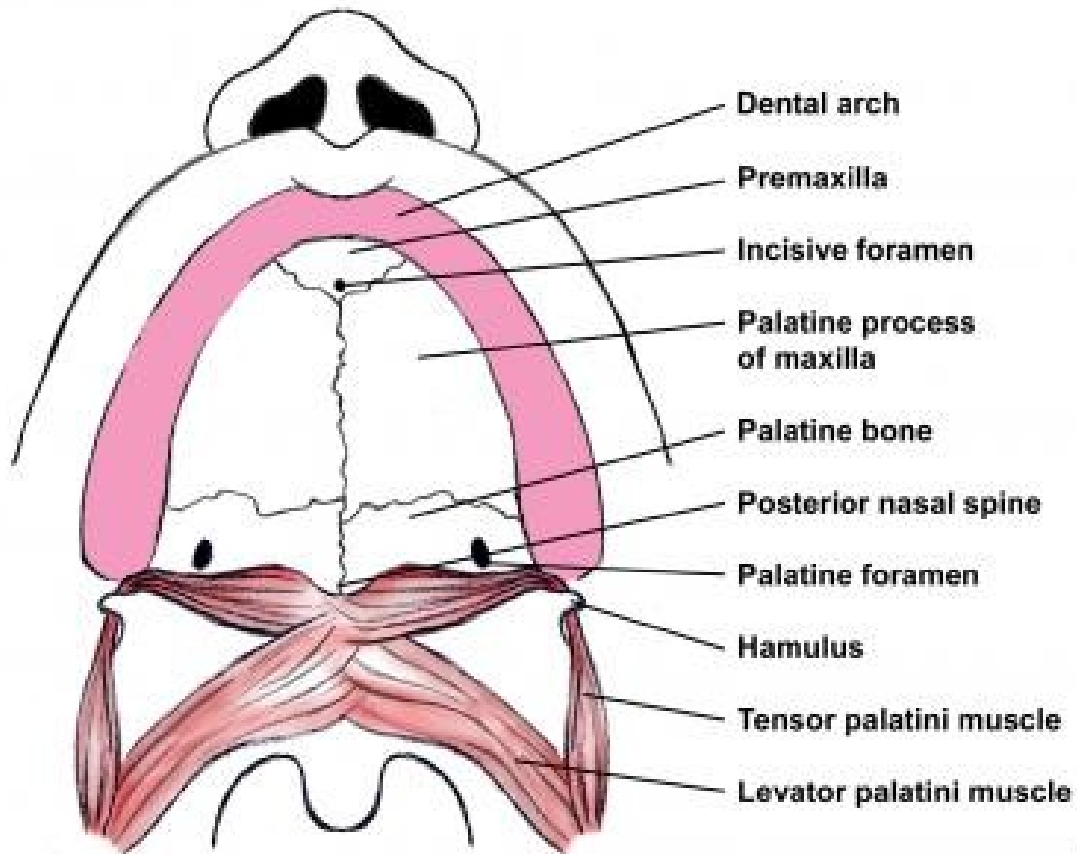
VELOFARYNGEÁLNÍ ZÁVĚR (VFZ)

- všechny struktury patra, hltanu a bezprostředního okolí, které se podílejí na zabezpečení jeho funkcí
- nutné pro řeč, barvu hlasu, hlas mluvní i zpěvní, pískání, polykání, foukání a sání

TVRDÉ A MĚKKÉ PATRO

[HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/PALATINE_PROCESS_OF_MAXILLA#/MEDIA/FILE:PALATINE_PROCESS_OF_MAXILLA_-_ANIMATION01.GIF](https://en.wikipedia.org/wiki/Palatine_process_of_maxilla#/media/File:Palatine_process_of_maxilla_-_animation01.gif)

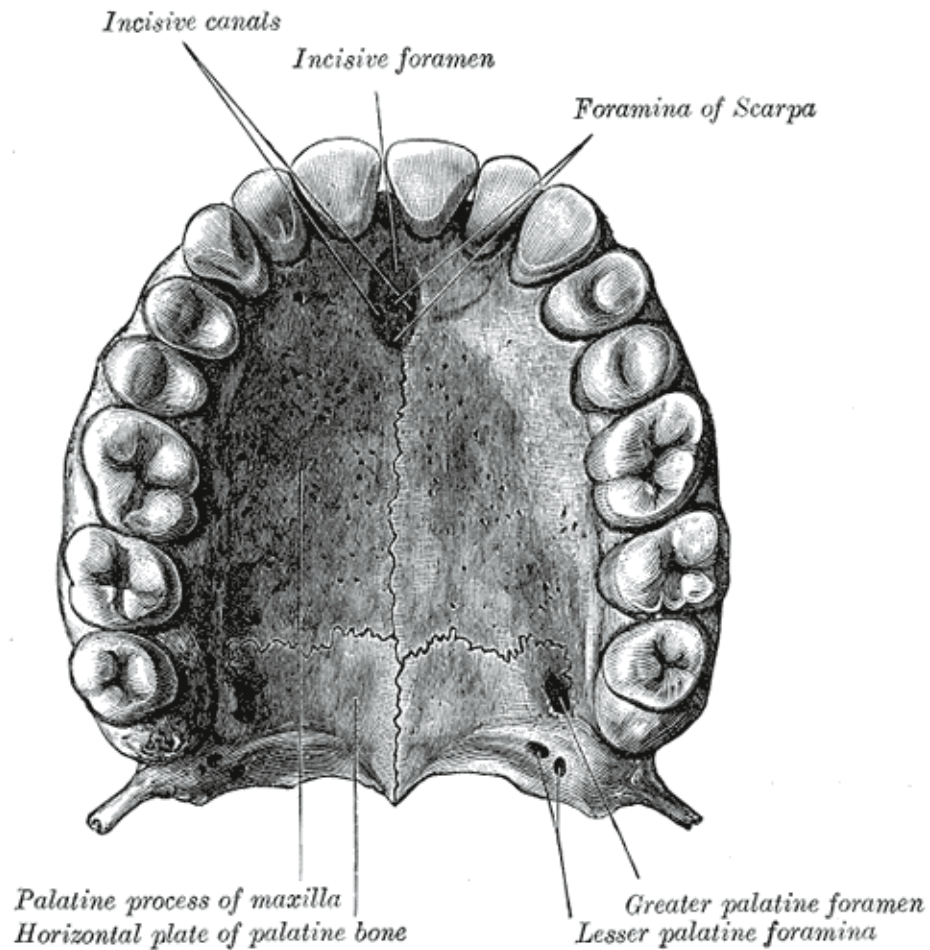
[HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/PALATINE_PROCESS_OF_MAXILLA#/MEDIA/FILE:PALATINE_PROCESS_OF_MAXILLA_-_ANIMATION02.GIF](https://en.wikipedia.org/wiki/Palatine_process_of_maxilla#/media/File:Palatine_process_of_maxilla_-_animation02.gif)

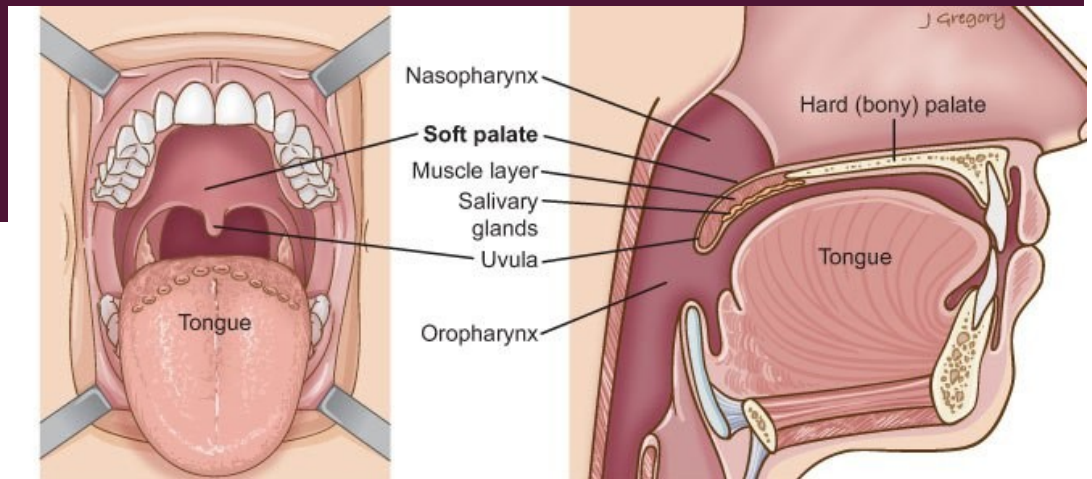

TVRDÉ PATRO

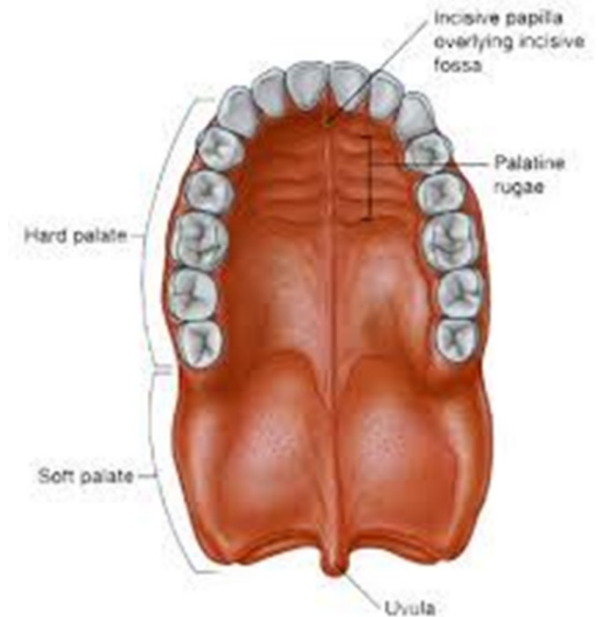
tvořeno kostí – výběžky horní
čelisti, pravá a levá kost patrová

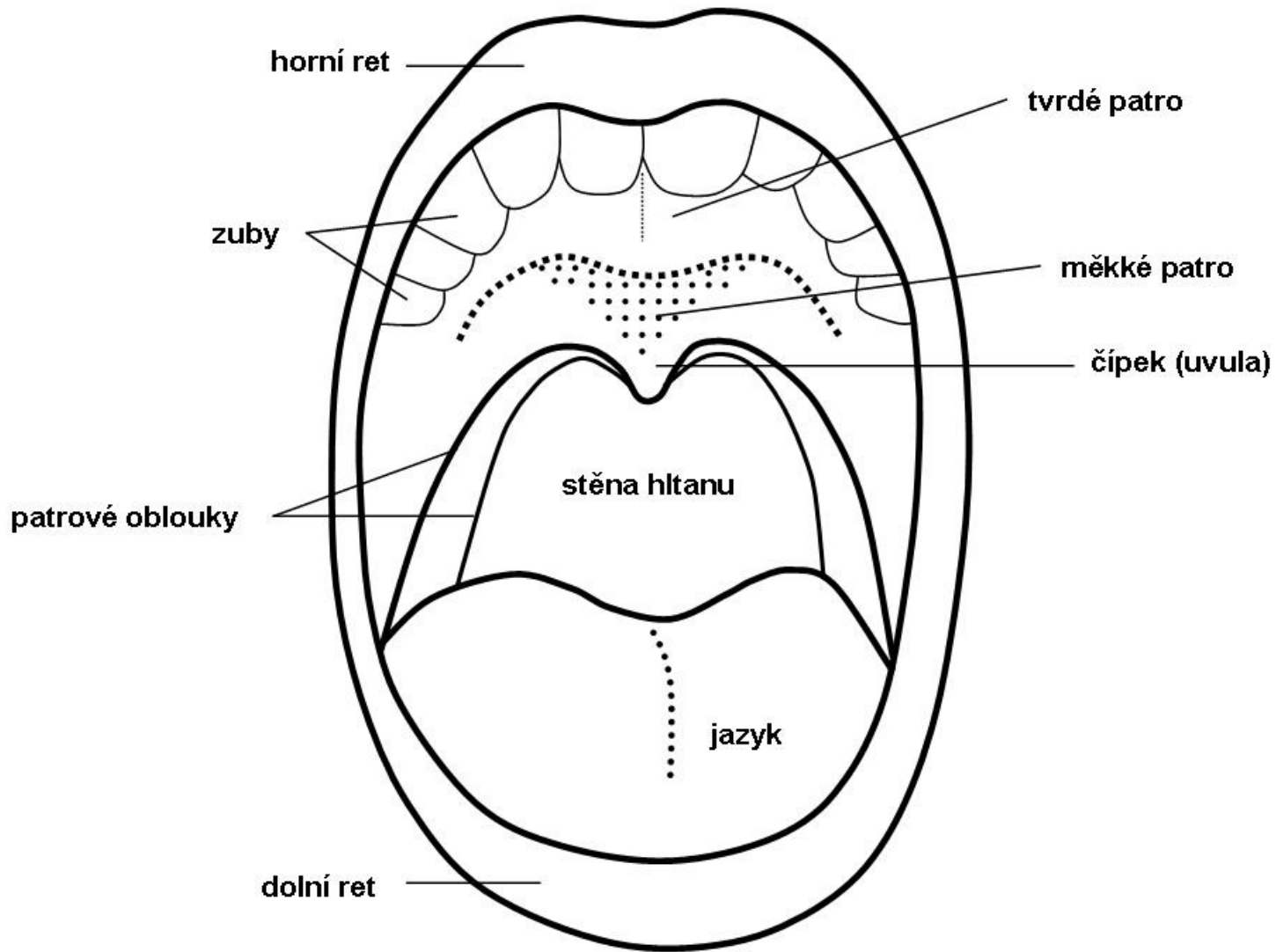

MĚKKÉ PATRO

- svalové struktury
- napínače a zvedáče
- závěr mezi ústní a nosní dutinou
- zapojení svalů hltanu

FUNKCE UVEDENÝCH STRUKTUR

- **primární funkce**
- respirační a polykací

- **sekundární funkce**
- řečová

FUNKCE VFM

nepneumatické aktivity

- sání, polykání, kloktání, zvracení

FUNKCE VFM

pneumatické aktivity

- foukání, hvízdání, řeč, zpěv

VELOFARYNGEÁLNÍ DYSFUNKCE

- Narušení funkce VFZ
- **porušení rovnováhy mezi oralitou a nazalitou**

RINOLALIE

- narušení komunikační schopnosti, které postihuje zvuk řeči
i artikulaci
- Funkčnost VFZ
- Prostornost rezonančních dutin

DĚLENÍ RINOLALIE - TERMINOLOGIE

hyponazalita

- huhňavost uzavřená
- rhinophonia clausa
- hyporinolalie

hypernazalita

- huhňavost otevřená
- rhinophonia aperta
- hyperrinolalie

smíšená forma

- rhinophonia mixta

HYPERNAZALITA

- **patologicky zvýšená nosovost**

ETIOLOGIE

Organické příčiny

- vrozené

- získané

Funkční příčiny

ETIOLOGIE - PŘÍČINY ORGANICKÉ

vrozené

- rozštěpy TP a MP
- submukózní rozštěp patra
- zkrácené patro

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

- **Získané**
- Obrny
- Stavy po operacích a nádorových onemocněních

PŘÍČINY FUNKČNÍ

- mentální postižení
- sluchové postižení
- návyk – po adenotomii a tonzilektomii
- nesprávný mluvní vzor

HYPORINOLALIE

- **patologicky snížená nosovost**
- omezení nebo zmenšením prostornosti rezonančních dutin
- omezené dýchání nosem s následným dýcháním ústy
- poruchy čichu

ETIOLOGIE

Organické příčiny

- vrozené

- získané

Funkční příčiny

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

vrozené

- úzké nosní průduchy
- deformace obličeje
- vybočená nosní přepážka

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

získané

- zduření nosní sliznice při akutní nebo chronické rýmě
- nádory
- cysty
- polypy
- hypertrofie nosní mandle

PŘÍČINY FUNKČNÍ

- poruchy svalstva vena způsobující zvýšenou činnost a sílu VFZ

SMÍŠENÁ RINOLALIE

- kombinace hypernazality a hyponazality
- velofaryngeální závěr je nedostatečný
- zároveň je překážka v nosní nebo nosohltanové dutině

SYMPTOMATOLOGIE RINOLALIE

- Změny ve zvuku řeči

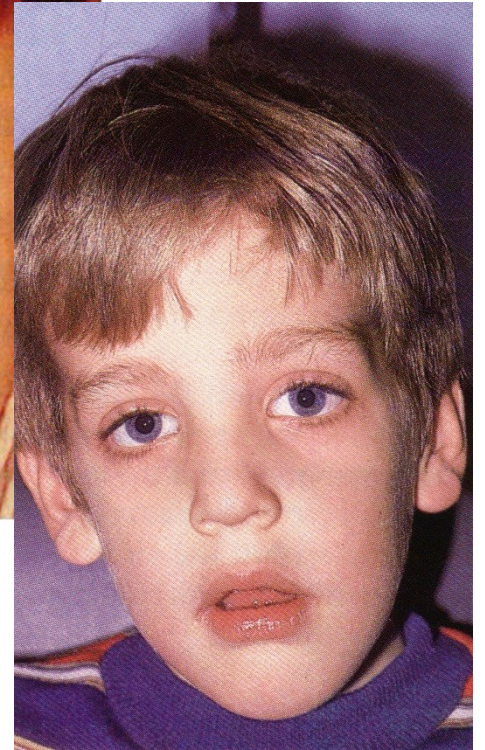
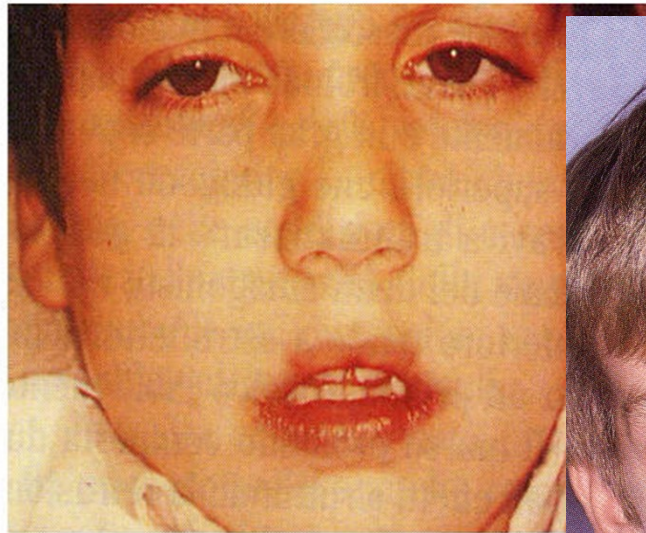
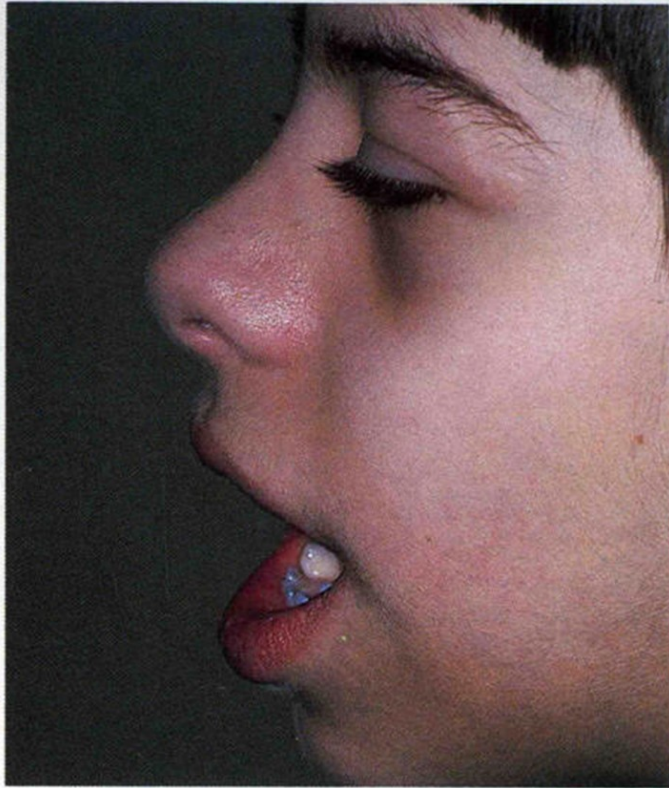
HYPERRINOLALIE

- **porušena schopnost korektní artikulace většiny nebo všech hlásek podle velikosti VFI**
- narušení v artikulaci:
- vokály I a U
- sykavky
- explozivy
- vibranty
- kompenzační mechanismy – souhyby mimického svalstva

HYPORINOLALIE

- **projevuje se sníženou nosovostí**
- narušení nosových hlásek
- tlumený zvuk samohlásek (U, O)
- zvuk je nejméně porušen u slov obsahujících hlásky s minimální nosovostí
- dýchání ústy
- typický výraz obličeje

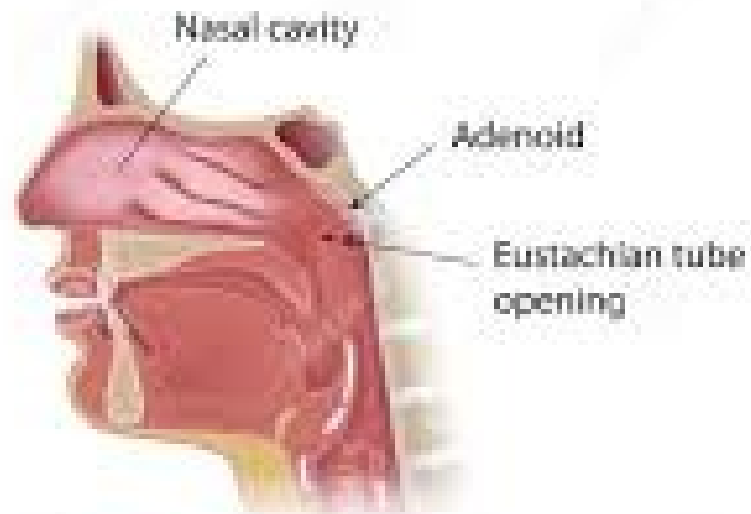
FACIES ADENOIDEA

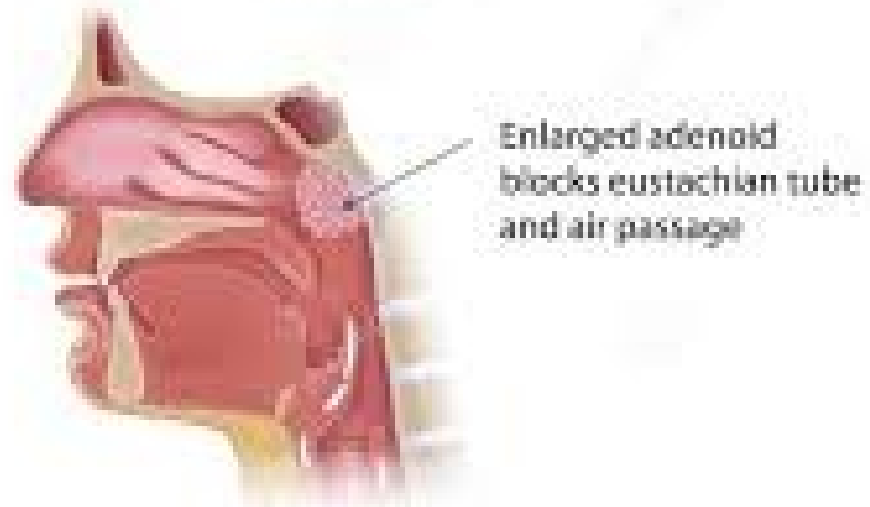

NOSNÍ MANDLE

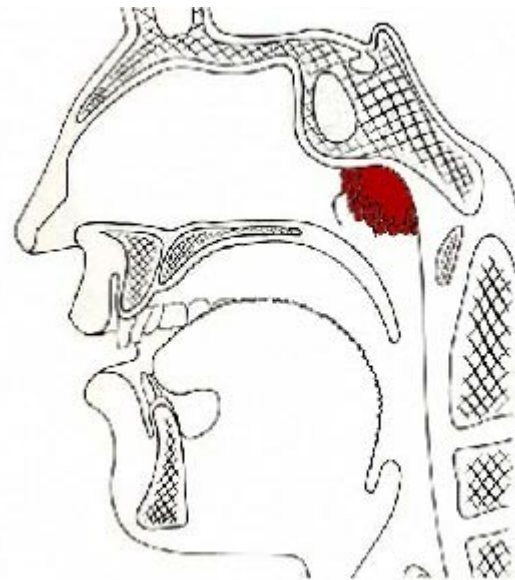
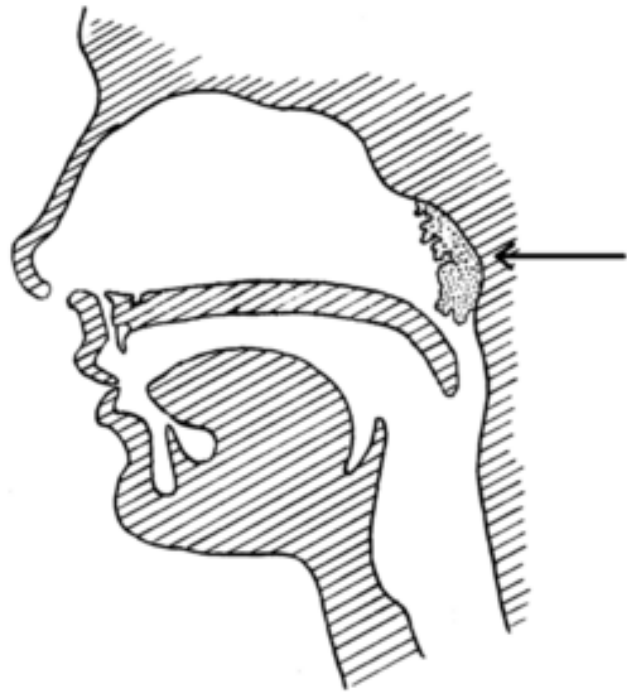
Adenoid Hypertrophy

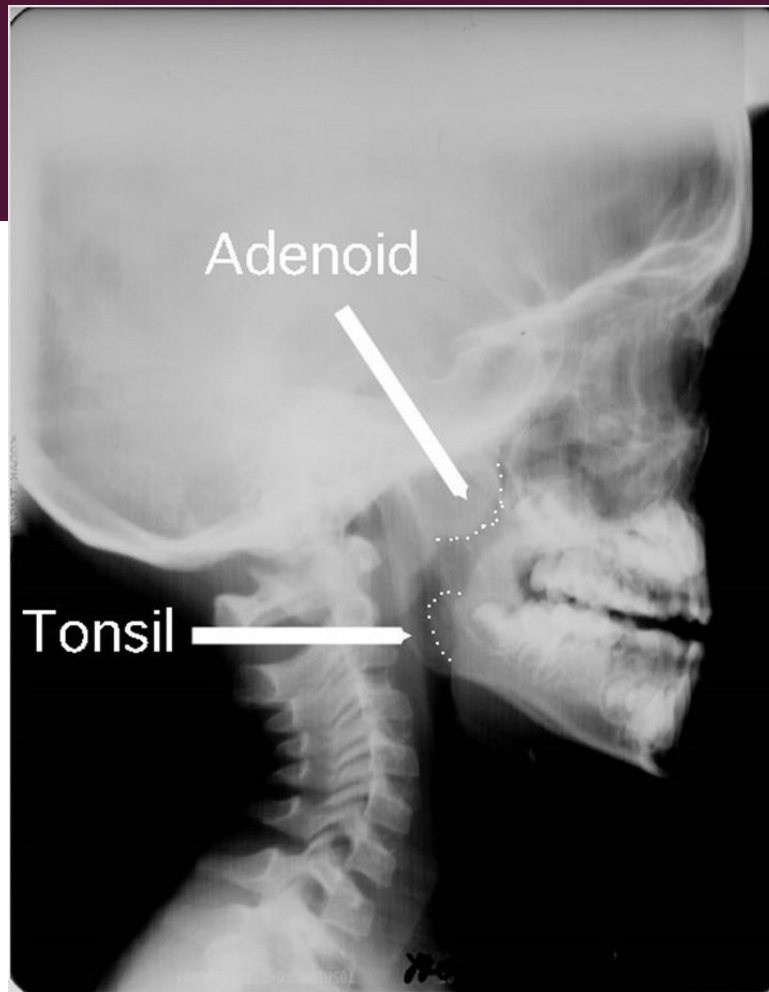

- Adenoidní vegetace

ADENOIDNÍ VEGETACE

SMÍŠENÁ FORMA

- symptomy jsou dány konkrétní kombinací
- narušeny explozivy, samohlásky, sykavky a nosovky

DIAGNOSTIKA

- Orofaciální oblast – inspekce
- Anamnestický rozhovor
- Analýza výsledků odborných vyšetření

DIAGNOSTIKA

- Gutzmannova A-I zkouška
- Czermakova zkouška
- artikulační testy – srozumitelnost řeči

ORIENTAČNÍ ZKOUŠKY

- **Využití běžných postupů a aktivit**
- nafouknutí tváří
- pískání, foukání
- pití brčkem
- schopnost udržet vzduch v ústech + uvolnění ústy/nosem
- artikulace exploziv pbkg ve slabikách

PŘÍSTROJOVÉ METODY

- D.ú.😊

TERAPIE

- **hyponazalita**
- operativní zákrok, léčba
- trénink dýchání nosem
- nácvik správné artikulace nosovek

HYPERNAZALITA

- posilování VFZ
- cvičení na zlepšení směru výdechového proudu
- cvičení ke zlepšení rezonance

PALATOLALIE

PALATOLALIE

- NKS, jejíž příčinou jsou orofaciální rozštěpy
- https://www.youtube.com/watch?v=wFY_KPFS3LA
(bbc)
- <https://www.youtube.com/watch?v=oz1kJexvEFE>
(podrobně)

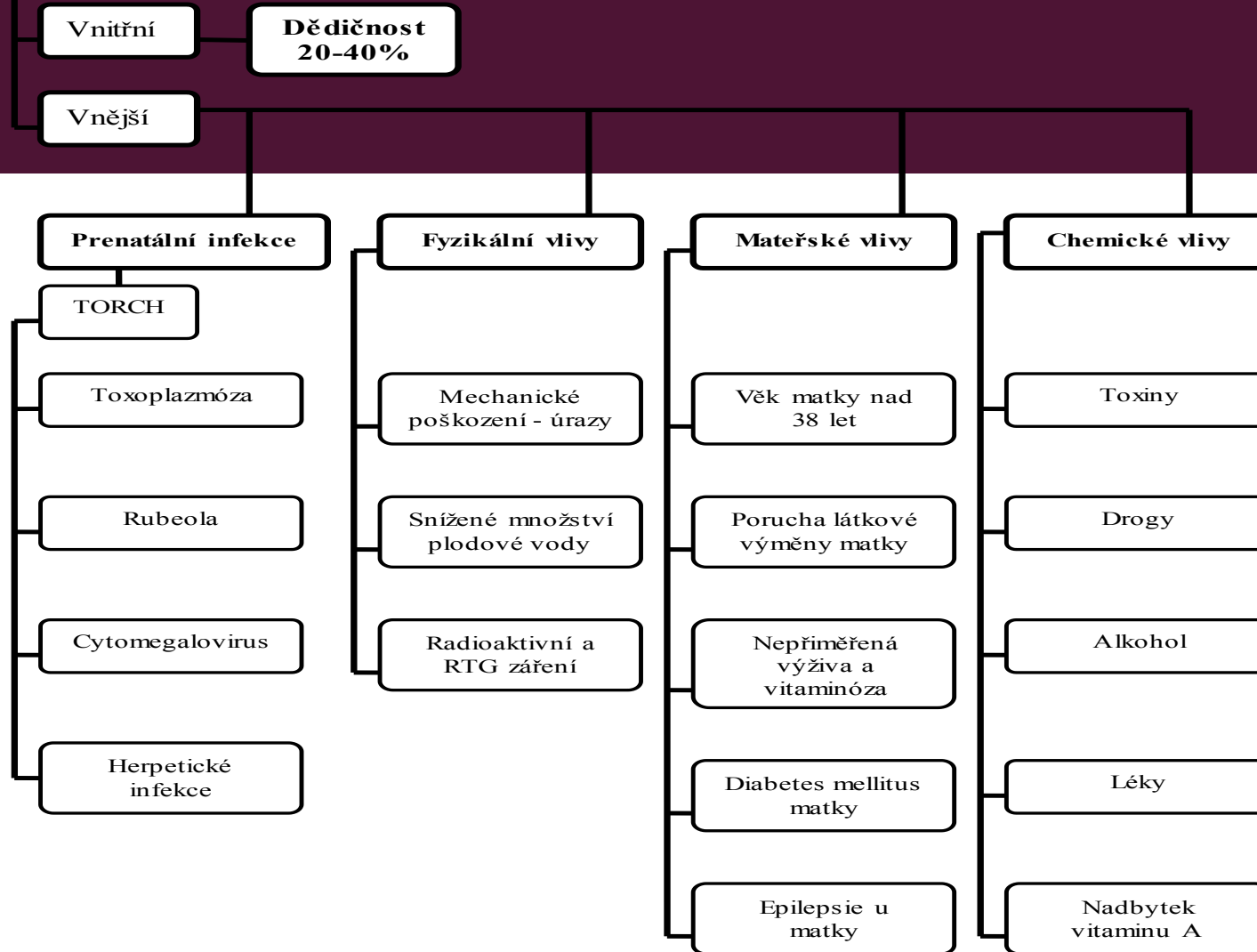
OROFACIÁLNÍ ROZŠTĚP

- **porušení vývoje střední části obličeje**
- **primární patro** – ret a alveolární výběžek
- **sekundární patro** – tvrdé a měkké patro
- vznikají ve 4. – 9. týdnu nitroděložního vývoje

VZNIK ROZŠTĚPU

- opoždění horizontalizace patrových desek
- dislokace, defekt nebo i chybní měkkých i kostních částí tkání

ROZDĚLENÍ PŘÍČIN ROZŠTĚPŮ

KLASIFIKACE ROZŠTĚPŮ

- **dělení podle Buriana**
- rozštěp rtu
- rozštěp rtu a dásní
- rozštěp rtu, dásní a patra

Unilateral cleft lip

Bilateral cleft lip

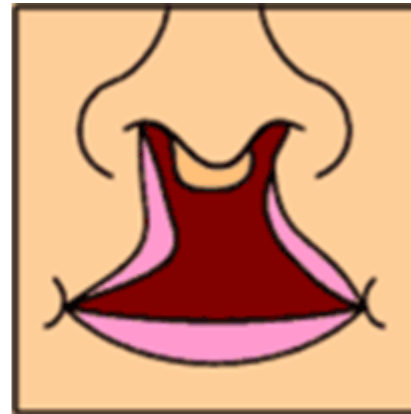
© MAYO FOUNDATION FOR MEDICAL EDUCATION AND RESEARCH. ALL RIGHTS RESERVED.

Unilateral Incomplete

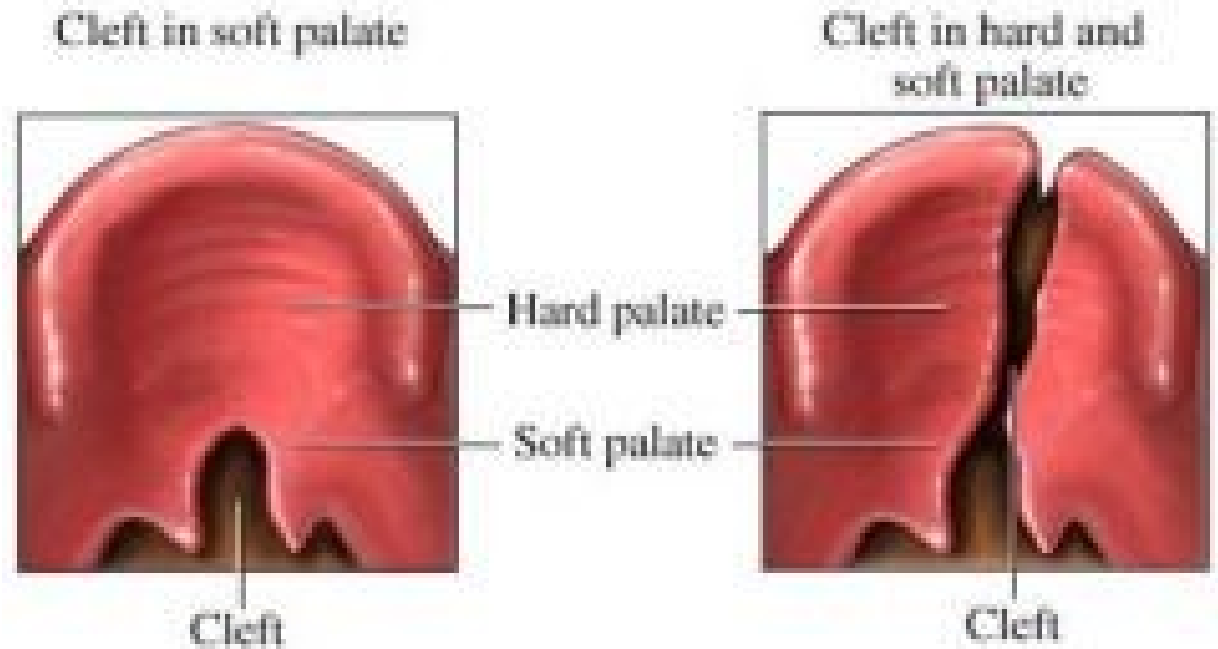
Unilateral Complete

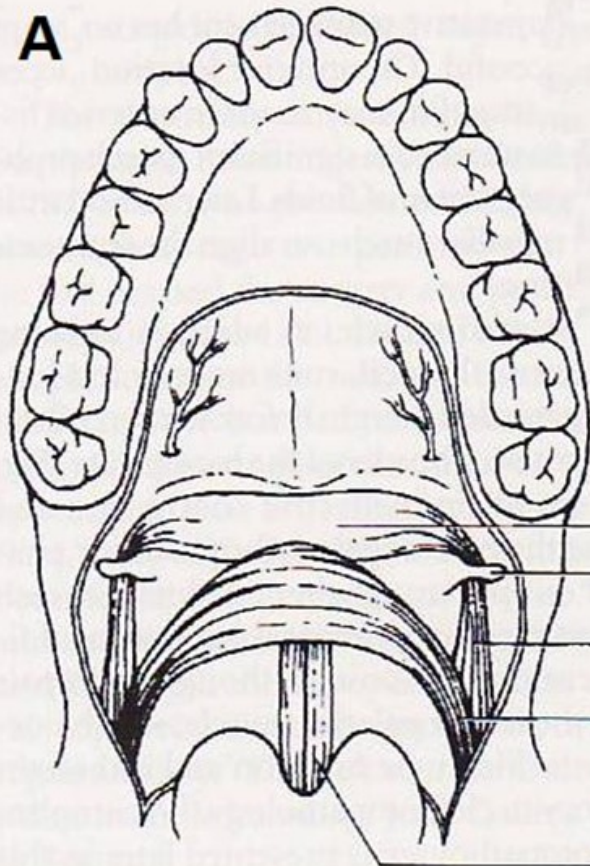
Bilateral Complete

DRUHY OROFACIÁLNÍCH ROZŠTĚPŮ

rozštěp sekundárního patra

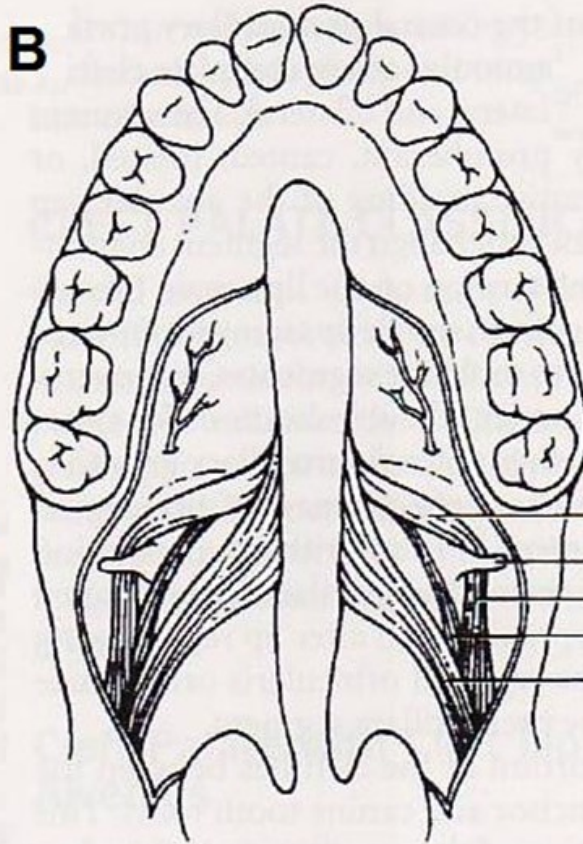

A

Aponeuróza
Hamulus
M. Tensor
M. Levator
M. Uvulae

B

Aponeuróza
Hamulus
M. Tensor
Přidatný sval
M. Levator

Normal

Cleft lip

Bilateral cleft lip

Normal

Cleft lip

Bilateral cleft lip

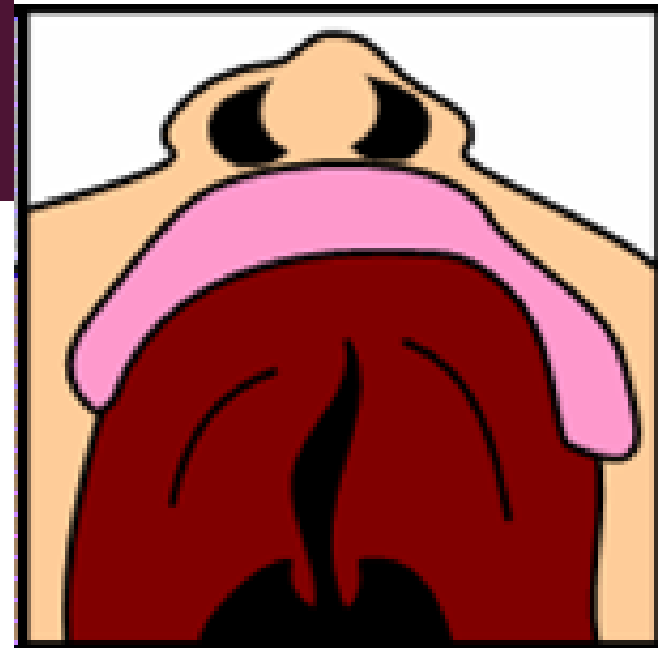
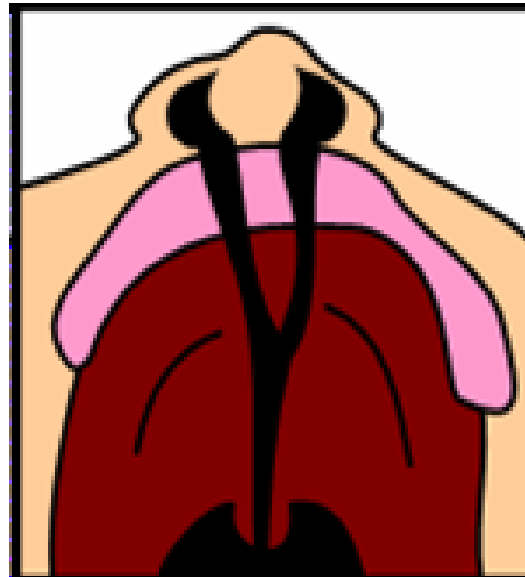
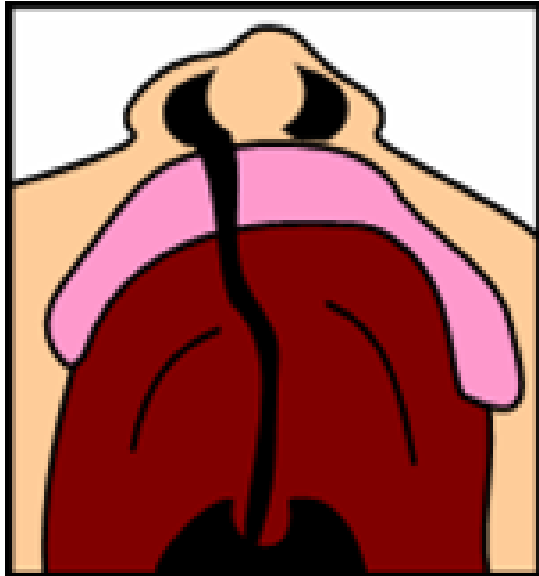
Cleft palate

Cleft lip with partial
palate involvement

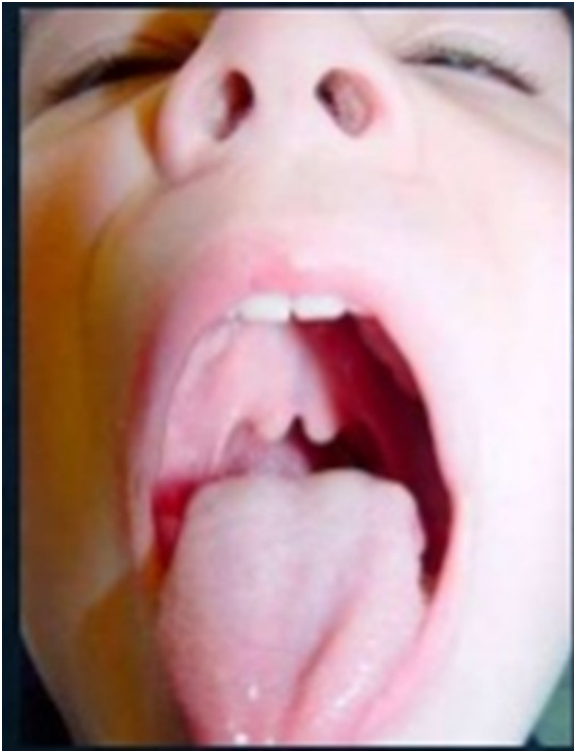
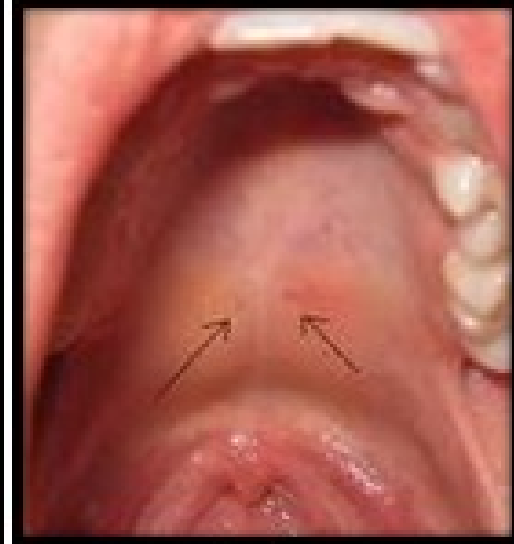

Bilateral cleft lip with full
palate involvement

SUBMUKÓZNÍ ROZŠTĚP

- podslizniční rozštěp
- specifické změny na zadním okraji MP

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD- SHRNUTÍ

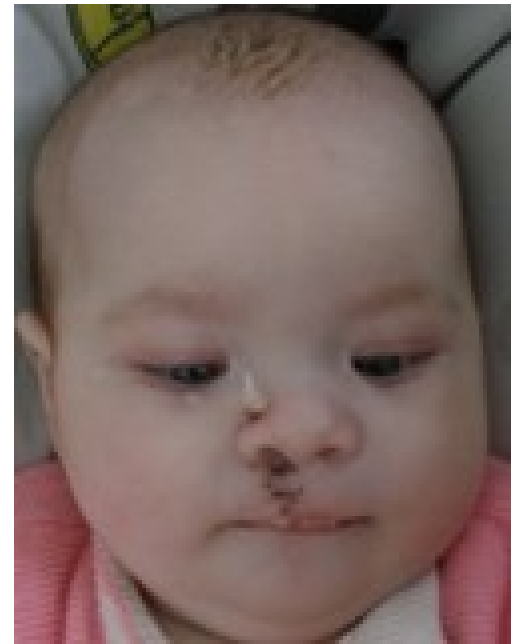
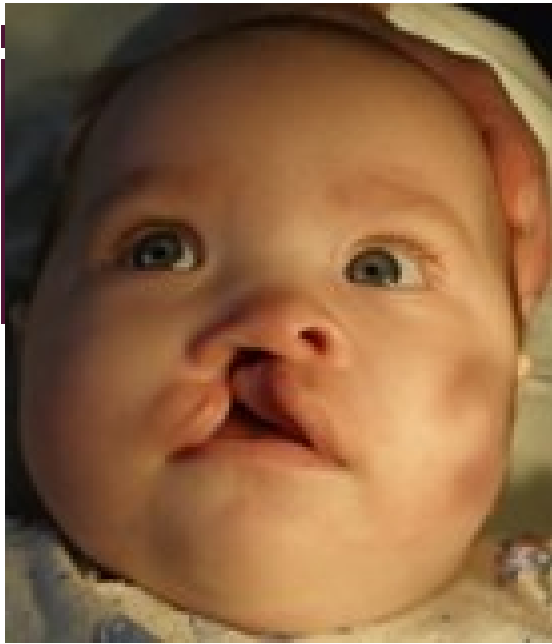
- Narušení vitálních funkcí
- Myofunkční obtíže
- Zánětlivá onemocnění
- Narušení růstu horní čelisti

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD - SHRNUÍ

- Poruchy rezonance
- Poruchy artikulace – srozumitelnost projevu
- Poruchy hlasu
- Poruchy sluchu
- Narušený vývoj řeči
- Narušené koverbální chování

Pre-operation

1 year following

- <https://www.youtube.com/watch?v=ZVqZ2kPybGw>

DIAGNOSTIKA

- obecně využívané diagnostické postupy
- mezioborová spolupráce

DIAGNOSTICKÉ POSTUPY

- mezioborová spolupráce
- standardní postupy
- přístrojová vyšetření

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- Klinika plastické chirurgie Fakultní nemocnice Královské Vinohrady v Praze
- Klinika plastické a estetické chirurgie Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně
- Fakultní nemocnice Brno, Pracoviště medicíny dětského věku v Brně
- protokol léčby
- časový plán chirurgických zákroků

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- včasná palatoplastika u dětí OFR – vhodné anatomicko-funkční podmínky pro správný rozvoj řeči
- kompenzace dosahuje až u 90% dětí
- správné řeči spontánně dosáhne více než 50 % dětí, které podstoupily operaci patra (Kerekrétiová, 2008)

TERAPIE A KOMPLEXNÍ PÉČE

- interdisciplinární přístup
- neonatologie
- pediatrie
- plastická chirurgie
- specializovaný anesteziolog
- ortodontie
- stomatologie
- stomatochirurgie
- foniatrie
- logopedie
- psychologie, psychiatrie
- genetika
- spolupráce i s dalšími obory
- dětská kardiologie a kardiochirurgie

LOGOPEDICKÁ PÉČE

- 1. fáze – spolupráce s rodiči
- podpora v rozvoji komunikační schopnosti
- motivace a sledování změn ve vývoji
- důležitost správného mluvního vzoru
- minimalizace rozvoje atypických řečových realizací

LOGOPEDICKÁ TERAPIE

- individuální přístup
- aktivní spolupráce dítěte a logopeda (3 roky – dle možností)
- zahájení intervence po chirurgickém zákroku – dle doporučení (6 týdnů)
- aktivní účast rodičů
- postup v souladu s dalšími chirurgickými zákroky
- skupinová a individuální forma

ZAMĚŘENÍ LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- korekce rezonance
- korekce artikulace

- průpravná cvičení zaměřená na posílení patrohltanového závěru
- masáže
- dechová cvičení

PŘÍKLADY CVIČENÍ KE ZLEPŠENÍ REZONANCE A ARTIKULACE

- zdokonalení činnosti VFZ
- dýchání
- polykání
- sání
- pití brčkem
- kloktání
- Pískání - foukání spojené s fonací – usměrnění výdechového proudu
- propojení s cvičením – pohyb od těla/k tělu

DŮLEŽITÉ PRVKY LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- úprava polohy jazyka
- hlasitost
- sluchový trénink
- zvětšení čelistního úhlu
- práce s hlasem
- dechový trénink
- artikulační terapie
- poskytování zpětné vazby, vizuální feedback